

Nr 78.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående personliga ålders-
tillägg åt vissa fartygsinspektörer; given Stockholms slott den
28 januari 1921.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. Malm.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 28 januari 1921.*

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malm, anförde:

Såsom jag nyss erinrat, beviljade 1914 års senare riksdag å extra stat för år 1915 anslag för anordnande av utvidgad statskontroll å fartygs sjövärdighet m. m. Anslag för samma ändamål har sedermera anvisats å extra stat jämväl för åren 1916—1921.

Organen för denna statskontroll utgöras av dels en central till-

syningsmyndighet, kommerskollegium, dels ock lokala tjänstemän under den centrala myndighetens ledning.

För utövande av den lokala tillsynen å fartyg inom riket är det samma indelat i tillsvidare sex distrikt (fartygsinspektionsdistrikt), vart och ett distrikt under inseende av en förste fartygsinspektör. Inom distrikten finnas därjämte på lämpligt sätt fördelade aderton underlydande tjänstemän, benämnda andre fartygsinspektörer.

Årsarvodet till förste fartygsinspektör har oförändrat upptagits till 5,950 kronor, därav 3,950 kronor ansetts motsvara lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte 400 kronor beräknats till ortstillägg åt den i Stockholm stationerade förste fartygsinspektören. Ifrågakvarande belopp, 5,950 kronor, motsvarar den till yrkesinspektörerna utgående begynnelseavlönningen, 6,200 kronor, med avdrag i avrundat tal av ett mot avgiften för egen pensionering svarande belopp, 250 kronor. Det till andre fartygsinspektör utgående arvodet, ursprungligen 3,000 kronor, därav 2,000 kronor ansågos motsvara lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, utgör numera från och med 1921 års ingång 3,600 kronor, därav 2,200 kronor anses utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar.

I en den 9 november 1917 dagtecknad skrivelse, däri kommerskollegium gjorde framställning angående beredande av anslag till anordnande av förhandskontroll å fartygs sjövärdighet för år 1919, föreslog kollegium, att de lokala organen för fartygskontrollen, fartygsinspektörerna, skulle uppföras å ordinarie stat.

I avseende härå anförde dåvarande chefen för finansdepartementet vid föredragning i statsrådet den 9 januari 1919 av samma års statsverksproposition — under erinran att han förut samma dag föreslagit, att, med hänsyn till svårigheten att för det dåvarande definitivt fastslå den lämpligaste organisationsformen för den centrala kontrollmyndigheten, kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå, denna byrå tills vidare måtte uppföras endast å extra stat — bland annat, att det då icke syntes vara lämpligt, att fartygsinspektionens lokala tjänstemän uppfördes å ordinarie stat. De särskilt på sjöfartens område rådande osäkra förhållandena gjorde det för övrigt vanskligt att tillförlitligt uppskatta storleken av de krav, som komme att, då normala förhållanden inträtt, konstant ställas på organen för den lokala kontrollen å fartygs sjövärdighet. Departementchefen ansåge sig därför icke kunna förorda, att anslaget till den lokala fartygsinspektionen uppfördes på ordinarie stat.

Då fartygsinspektionens organisation och ställning inom statsförvaltningen till följd av olika förhållanden — jag tänker närmast på

ännu pågående utredningar i åtskilliga frågor angående kontrollen från det allmännas sida i nu förevarande avseende, såsom exempelvis spörsmålen om fartygsbesättnings arbets- och levnadsförhållanden — icke kunnat definitivt fastslås, hava sedermera såväl fartygsinspektionsbyrån som den lokala fartygsinspektionen alltjämt uppförts allenast å extra stat. Även för år 1922 har Kungl. Maj:t gjort framställningar i sådant syfte.

I skrivelse den 20 januari 1920 gjorde kommerskollegium framställning om beredande av ålderstillägg åt fem förste fartygsinspektörer samt anförde därvid bland annat följande:

Kommerskollegii skrivelse den 20 januari 1920.

»Genom nådigt beslut den 31 december 1914 förordnade Eders Kungl. Maj:t, bland annat, nedannämnda ingenjörer att tills vidare från och med den 1 januari 1915 vara förste fartygsinspektörer i följande distrikt, nämligen Johan Herman Erdtman i Stockholms distrikt, Torsten Bergman i Malmö distrikt, John Elof Holmgren i Oskarshamns distrikt, Anton Fridolf Nilsson i Sundsvalls distrikt och Lennart Runhagen i Kristinehamns distrikt. Alltsedan berörda den 1 januari 1915 hava nämnda fem förste fartygsinspektörer oavbrutet innehaft ifrågavarande förordnanden, allenast med den förändring i avseende å Runhagen att genom Eders Kungl. Maj:ts beslut i ämnet av den 22 september 1917 sistnämnde förste fartygsinspektör förflyttats från Kristinehamns till Göteborgs distrikt.

Därest ifrågavarande befattningar varit uppförda å ordinarie stat, skulle således envar av nämnda fem förste fartygsinspektörer från och med ingången av år 1920 hava varit berättigad till ålderstillägg å 500 kronor. Kollegium har också uti sin underdåniga skrivelse av den 9 november 1917 angående uppförande å ordinarie stat av den lokala organisationen för förhandskontrollen å fartygs sjövärdighet föreslagit, att för förste fartygsinspektör lönen skulle kunna efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.»

Efter att därefter hava erinrat om ovanberörda anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden den 9 januari 1919 uttalade kollegium såsom sin uppfattning, att den omständigheten, att nu ifrågavarande befattningar på nyss anförda skäl icke uppförts å ordinarie stat, icke borde utgöra hinder för tilldelande av ålderstillägg åt befattningarnas innehavare.

Kommerskollegium hemställde därför om avlåtande av framställning till 1920 års riksdag i syfte att envar av Erdtman, Bergman, Holmgren, Nilsson och Runhagen måtte tillsvidare, så länge han fortfarande innehade sin befattning såsom förste fartygsinspektör, få komma i åtnjutande av personligt ålderstillägg med 500 kronor för år, att utgå från vederbörande huvudtitels förslagsanslag till ålderstillägg.

Någon proposition i ämnet blev emellertid icke till 1920 års riksdag avlåten. Anledningen därtill torde hava varit, att vid den tid, då *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 67 häft. (Nr 77—78.)* 2

kommerskollegii framställning gjordes, frågan om vissa förändrade grunder för rätt till ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst låg under utredning hos 1902 års löneredgeringskommitté.

Statskontoret.

I ett den 18 oktober 1920 över kommerskollegii nyssberörda framställning avgivet utlåtande har statskontoret — under erinran att 1920 års riksdag efter därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag medgivit, att sjökaptenen E. A. F. Eggert ägde att från och med år 1920, så länge han fortfarande tjänstgjorde å sin befattning som extra byrå-assistent för sjöfartsärenden hos socialstyrelsen, åtnjuta ett personligt ålderstillägg av 500 kronor — tilistyrkt, att, då de angående ifrågavarande fem förste fartygsinspektörer åberopade förhållanden syntes vara likartade med motsvarande för Eggert gällande, framställning måtte göras till 1921 års riksdag om personliga ålderstillägg till bemälda befattningshavare med 500 kronor till envar av dem. Statskontoret ansåg sig dock böra ifrågasätta, huruvida icke, i överensstämmelse med hittills gällande praxis vid beviljande av personliga ålderstillägg, nu ifrågavarande ålderstillägg lämpligen borde medgivas att utgå först från och med år 1921.

Kommerskollegii skrivelse den 27 augusti 1920.

I en den 27 augusti 1920 dagtecknad skrivelse har kommerskollegium nu, under åberopande av sin förenämnda skrivelse den 20 januari 1920, återupprepat sin framställning om beredande av personliga ålderstillägg till nämnda fem förste fartygsinspektörer. Därjämte anför kollegium i sin sist ingivna skrivelse ytterligare följande:

»Den 30 januari 1915 förordnade kollegium bland annat följande personer att från och med den 1 februari 1915 vara andre fartygsinspektörer med nedan angivna förläggningssorter, nämligen i Luleå övermaskinisten Knut August Färnström, i Stockholm sjökaptenen Victor Malm, i Oskarshamn övermaskinisten Adolf Johan Sandelin och i Kalmar sjökaptenen Carl Johan Olson.

Vidare förordnade kollegium den 28 april 1915 sjökaptenen Otto Wilhelm Thorssell att från och med den 1 maj samma år vara andre fartygsinspektör med Göteborg såsom förläggningssort.

Dessa fem andre fartygsinspektörer hava alltsedan nämnda den 1 februari respektive den 1 maj 1915 oavbrutet innehaft sina ifrågavarande förordnanden, och skulle således, därest dessa befattningar varit uppförda å ordinarie stat, envar av nämnda fem andre fartygsinspektörer från och med ingången av år 1921 hava varit berättigad till ålderstillägg å 500 kronor.

I anslutning till kollegii framställning i ämnet här ovan beträffande fem förste fartygsinspektörer får kollegium alltså hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes hos 1921 års riksdag göra framställning om medgivande för envar av följande fem andre fartygsinspektörer, nämligen Knut August Färnström, Victor Malm,

Adolf Johan Sandelin, Carl Johan Olson och Otto Wilhelm Thorssell att tillsvidare, så länge han fortfarande innehar sin befattning såsom andre fartygsinspektör, komma i åtnjutande av personligt ålderstillägg med 500 kronor, att utgå från vederbörande huvudtitels förslagsanslag till ålderstillägg.»

Såsom jag förut i dag bragt i erinran, utmynnade förberörda åt Departements-
chefen. 1902 års löneregleryskommitté anförtrodda utredning angående vissa ändringar i grunderna för ålderstilläggsberäkningen i ett den 13 mars 1920 avgivet betänkande, som i sin tur föranledde Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 19 mars 1920, nr 359, med förslag till vissa bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst. Denna proposition, som blev av riksdagen bifallen, avsåg emellertid endast att för ordinarie befattningshavare i viss mån utvidga rätten till ålderstillägg och åsyftade icke att åstadkomma någon reglering av extrastatspersonalens ålderstilläggsfrågor, vilka alltjämt torde få liksom förut bedömas från fall till fall.

I sistberörda avseende må erinras om, att riksdagen vid upprepade tillfällen beviljat ålderstillägg åt befattningshavare å extra stat, då med befattnings uppförande å ordinarie stat måst på grund av särskilda förhållanden anstå. Härutinnan må hänvisas exempelvis till 1920 års riksdags jämväl av statskontoret åberopade beslut om ålderstillägg till den hos socialstyrelsen anställde extra byråassistenten för sjöfartsärenden, sjökaptenen E. A. F. Eggert. Vad nu särskilt angår de under handelsdepartementet lydande extra befattningshavare, vill jag ytterligare bringa i hågkomst, att såväl andre instruktören i hus-löjd som vissa torvingenjörer medgivits rätt till personliga ålderstillägg. Billigheten synes mig under sådana omständigheter kräva, att även de nu ifrågavarande förste och andre fartygsinspektörerna komma i åtnjutande av dylik förmån. Med hänsyn till den hittills tillämpade grundsatsen, att ålderstillägg icke beviljas för år, som foregår det, under vilket riksdagens beslut i ämnet meddelas, lära emellertid jämväl för de fem förste fartygsinspektörerna ålderstillägg böra medgivas först från och med innevarande år.

I fråga om ålderstilläggens belopp lärer det vara utan vidare klart, att dylikt tillägg åt förste fartygsinspektör bör utgå med 500 kronor. Beträffande andre fartygsinspektörerna är att märka, att det till dem nu utgående årsarvodet, 3,600 kronor, motsvarar den för manlig assistent vid yrkesinspektionen bestämda begynnelseavlöningen, 3,700 kronor, om därifrån drages i avrundat tal ett mot avgiften för egen pensionering svarande belopp, 100 kronor. Då nu nämnd assistent äger rätt åtnjuta ålderstillägg till belopp, för varje gång, av 500 kronor,

torde jämväl de för andre fartygsinspektörerna ifrågasatta personliga ålderstilläggen böra utgå med dylikt belopp.

Samtliga ålderstilläggen torde, på sätt kommerskollegium föreslagit och i överensstämmelse med vad som föreskrivits i avseende å det till sjökaptenen Eggert utgående ålderstillägget, lämpligen kunna bestridas ur vederbörande huvudtitels allmänna ålderstilläggsanslag.

Jag hemställer alltså nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av förste fartygsinspektörerna Johan Herman Erdtman, Torsten Bergman, John Elof Holmgren, Anton Fridolf Nilsson och Lennart Runhagen samt envar av andre fartygsinspektörerna Knut August Färnström, Victor Malm, Adolf Johan Sandelin, Carl Johan Olson och Otto Wilhelm Thorssell må från och med år 1921 tillsvi-
vidare, i varje fall under förutsättning att befattningshavaren fortfarande med gott vitsord tjänstgör i sin nuvarande egenskap, komma i åtnjutande av ett personligt ålderstillägg av 500 kronor för år, att utgå från det under tionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ålderstillägg.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, tacktes Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle proposition i ämnet avlätas till riksdagen av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans von Arnold.